

บทสรุปผู้บริหาร (Executive summary)

ชื่อโครงการ โครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใส
หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย พะเยา
สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

การศึกษาวิจัยตาม “โครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน” มีวัตถุประสงค์หลัก (โดยภาพรวม) และวัตถุประสงค์เฉพาะโครงการ (ภายใต้โครงการหลัก) ดังนี้

วัตถุประสงค์หลักของโครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของรัฐบาลด้านความโปร่งใส

๑. เพื่อเสริมสร้างสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารราชการกว้างขวาง สมบูรณ์ครบถ้วนตามหลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น ” และเพื่อให้บริการประชาชนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างจริงจังต่อเนื่อง จนสามารถทำให้หลักการดังกล่าวเป็นค่านิยมของสังคมในระบอบประชาธิปไตยภายในระยะเวลา ๓ ปี

๒. เพื่อยกระดับความโปร่งใสหน่วยงานของรัฐให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยสามารถวัดผลสำเร็จตามหลักเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสภาครัฐจนเป็นที่ยอมรับของสังคมทุกภาคส่วน

๓. เพื่อส่งเสริมหน่วยงานของรัฐให้มีระบบบูรณาการและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางปกครอง โดยจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายใน และพัฒนาเป็นสถาบันพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นรูปธรรมภายในระยะเวลา ๓ ปี

๔. เพื่อพัฒนาระบบการตรวจและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในทุกมิติของการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารของราชการ และการคุ้มครองสิทธิรับรู้ของประชาชน โดยรวมถึงการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารเพื่อความโปร่งใสได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเพื่อกระตุ้นภาคประชาชนให้มีการรวมตัว วางระบบและจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชนในการใช้สิทธิรับรู้เพื่อการตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐในทุกมิติของการบริหารราชการ

วัตถุประสงค์เฉพาะโครงการ (ย่อย)

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนในการส่งเสริมการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของภาครัฐ

๒. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการส่งเสริมสิทธิการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของประชาชน

๓. เพื่อศึกษาสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชน เกี่ยวกับการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

โดยมีเป้าหมายของการศึกษาวิจัย คือ มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน แนวทางการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อให้มีการส่งเสริมสิทธิในการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของภาครัฐ รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เกี่ยวกับการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาคประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ขอบเขตการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน จึงได้มีการดำเนินการ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนเกี่ยวกับแนวทาง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ

ราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก่บุคลากร/เจ้าหน้าที่ของรัฐและตัวแทนองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนในลักษณะของตัวแทนจากเขตพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนา เครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนในการส่งเสริม การรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านข้อมูล ข่าวสารและความโปร่งใสของภาครัฐและภาคประชาชน โดยเน้นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๒. พัฒนาแนวทางการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดย มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการส่งเสริมสิทธิการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของ ประชาชน

๓. ศึกษาสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชน องค์กรและเครือข่ายชุมชนที่มีต่อพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

โดยขอบเขตการดำเนินการดังกล่าว จะต้องพิจารณาถึงหลักการสำคัญ คือ

- ๑) องค์ความรู้ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒) กระบวนการและวิธีการเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริม การรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการ
- ๓) ประสิทธิภาพและผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๔) การสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ

กลุ่มเป้าหมายของโครงการนี้ได้แก่

- ๑) หน่วยงานภาครัฐ มุ่งเน้นหน่วยงานภาครัฐในส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) ภาคประชาชน มุ่งเน้นองค์กรชุมชนและเครือข่าย ยภาคประชาชนที่มีการรวมกลุ่มเป็น องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมในประเภทต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษา สวัสดิการชุมชน เครือข่ายภาค

พลเมือง เป็นต้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกระบวนการเกี่ยวกับการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ของข้อมูล ข่าวสารของราชการในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและการสร้างความเชื่อมั่นในด้านข้อมูลข่าวสารและ ดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส

เป้าหมายด้านพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนทั่วประเทศ โดยเป็นการดำเนินการในลักษณะของการค้นหาหน่วยงาน หรือ บุคคลที่จะสามารถ พัฒนาเป็นวิทยากร เครือข่าย ที่จะนำไปสู่การส่งเสริมสิทธิการรับรู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการ ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยการจัดกิจกรรม ประชุมสัมมนาในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศโดยการเลือกพื้นที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม ตามรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่	จังหวัด	วันที่	จำนวน หนังสือเชิญ ผู้เข้าร่วม	จำนวน ผู้เข้าร่วม
๑	นนทบุรี สมุทรปราการ และ กรุงเทพฯ	๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๒๐	๔๑
๒	ฉะเชิงเทรา และชลบุรี	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๕๙
๓	ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๔๗
๔	อุทัยธานี ชัยนาท และ นครสวรรค์	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๓๓
๕	กำแพงเพชร ตาก และ พิจิตร	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๔๔
๖	เชียงราย และพะเยา	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๖๐
๗	ตรัง และพัทลุง	๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๖๔

ครั้งที่	จังหวัด	วันที่	จำนวนหนังสือเชิญผู้เข้าร่วม	จำนวนผู้เข้าร่วม
๘	พังงา กระบี่ และภูเก็ต	๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๓๕
๙	ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์	๑ สิงหาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๖๐
๑๐	อำนาจเจริญ ยโสธร อุบลราชธานี และ มุกดาหาร	๒ สิงหาคม ๒๕๕๔	๑๒๐	๙๕
๑๑	พะเยา	๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๔	๑๐๐	๑๑๐
รวม			๑๐๔๐ ฉบับ	๖๔๘ คน

ทั้งนี้ คณะผู้ศึกษา ได้ดำเนินการจัดสัมมนาและศึกษาวเคราะห์ โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของโครงการโดยมีประเด็นศึกษาใน แต่ละพื้นที่ที่ได้จัดการประชุม สัมมนาวิทยากรเครือข่ายภาคประชาชนโดยพิจารณาถึงหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ๑) องค์ความรู้ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ๒๕๔๐
- ๒) กระบวนการและวิธีการเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการได้รับการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการ
- ๓) ประสิทธิภาพและผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๔) การสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ

ซึ่งลักษณะการดำเนินการโครงการนั้น คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการประสานงานและจัดประชุมร่วมกับคณะทำงานของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินการพัฒนา

เครือข่ายภาครัฐและประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิการ ได้รู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสารของราชการ และแนวทางการเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดและภูมิภาคอย่างเหมาะสม เพื่อส่งผลให้การประชุม / สัมมนาวิทยากรเครือข่ายภาครัฐและประชาชนนั้นให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ สิทธิได้รู้ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการ และนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับไป เผยแพร่สู่ประชาชนในชุมชน/ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๑. ลักษณะการดำเนินกิจกรรม

ลักษณะการดำเนินการตามโครงการ **พัฒนาเครือข่ายการสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน** เพื่อให้ภาครัฐและภาคประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิได้รู้ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการ และนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับไปเผยแพร่สู่ประชาชนในชุมชน /ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผล โดยการจัดประชุมสัมมนาตามโครงการนี้ ได้มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนในการส่งเสริมการ ได้รู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านข้อมูล ข่าวสารและความโปร่งใสของภาครัฐ โดยมีลักษณะกิจกรรมดังนี้

๑.๑ กิจกรรมแบ่งปันความหวังความตั้งใจ

ลักษณะของกิจกรรมดำเนินการโดย วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุม สัมมนาตามป้ายชื่อและ ผสมผสานทั้งภาครัฐและภาคประชาชน แจกอุปกรณ์กระดาษชาร์ทให้แต่ละกลุ่ม ๑ แผ่น พร้อมปากกาสี ๑ ด้ามที่มีเชือกหลายๆ เส้นผูกไว้ที่ด้าม แจกกระดาษที่เขียน “ข้อความ” ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันแต่ละกลุ่ม ได้แก่ ๑. โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ๒. โรงไฟฟ้าถ่านหิน ๓. เขื่อน ๔. โรงแยกก๊าซ ๕. โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้รับรู้ “ข้อมูล” ที่ได้รับมาแล้วทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง ของข้อมูลเหล่านั้นๆ ต่อมาให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวาดภาพโดยให้แต่ละคนจับปลายเชือกเท่านั้น ห้ามจับปากกา ภาพนั้นจะต้องสื่อความหมายถึงข้อมูล ฯที่ได้รับมา เมื่อเสร็จแล้วให้ นำภาพที่ได้ไปแสดงให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ดู จากนั้นให้แต่ละกลุ่มคาดเดา “ความหมาย” และ “ความเข้าใจ” เกี่ยวกับภาพที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

เมื่อเสร็จสิ้น วิทยากรอธิบายสรุปกิจกรรมการแบ่งปันความหวังความตั้งใจของแต่ละคนในกลุ่ม การ สร้างความหวังความตั้งใจและสำนึกร่วมกันโดยผ่านการวาดภาพที่ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ที่ทุกคนจะต้องมีความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ผลที่ได้รับคือการมีจิตสำนึกร่วมกันเพื่อพัฒนาความร่วมมือของ

เครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนให้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ เกิดเป็น “เครือข่ายความร่วมมือ” การสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใส

๑.๒ กิจกรรมเสริมสร้างพลังสมองในความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

ลักษณะของกิจกรรมดำเนินการ โดยบรรยายถึง ที่มา หลักการ เจตนารมณ์ และสิทธิที่สำคัญของประชาชนตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยเน้น การใช้คู่มือเครือข่ายฯ ทั้งให้มีการคิดวิเคราะห์โดยให้ผู้ที่ประชุมสัมมนามีส่วนร่วมในการถามและตอบ พร้อมยกตัวอย่างที่สำคัญประกอบ ผลที่ได้รับคือผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเข้าใจถึงหลักการสำคัญของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ คือ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” และสิทธิได้รู้ที่สำคัญตามกฎหมาย โดยแสดงและทราบได้จากผลการประเมินการอบรมหลังการประชุมสัมมนา

๑.๓ กิจกรรมสานสัมพันธ์वादฝึนความร่วมมือ

ลักษณะของกิจกรรมดำเนินการ โดยวิทยากรขออาสาสมัครจากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจำนวน ๘ คน โดยแบ่งออกเป็นสองฝ่ายๆ ละ ๔ คน

- ฝ่ายแรกให้สมมติเป็นบุคคลต่างๆ ในสังคม คนแรกถูกปิดตา คนที่สองถูกปิดปาก คนที่สามถูกมัดมือ คนที่สี่ถูกมัดเท้า

- ฝ่ายที่สองให้สมมติเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้เรียบร้อย มิดชิดภายในบริเวณห้องประชุมสัมมนา

- ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาให้บุคคลต่างๆ ในฝ่ายแรกไปค้นหาข้อมูลข่าวสารที่ฝ่ายที่สองจัดเก็บไว้ โดยอาจเลือกให้ใครก็ได้ไปค้นหา ก่อน เช่น อาจให้คนถูกปิดตาไปก่อน คนถูกปิดปากไปก่อน ก็ได้

- เมื่อบุคคลต่างๆ ในฝ่ายที่สองไปค้นหาข้อมูลข่าวสารของราชการที่เก็บซ่อนไว้แล้ว วิทยากรบรรยายสรุปเปรียบเทียบ เทียบให้เห็นความสำคัญของการใช้สิทธิเพื่อค้นหาข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมช่วยกันเปรียบเทียบว่าบุคคลใดเปรียบเสมือนใครในสังคม เช่น คนถูกปิดตาเปรียบเสมือนประชาชน คนถูกปิดปากเปรียบเสมือนภาครัฐ คนถูกมัดมือเปรียบเสมือนเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น

- วิทยากรบรรยายสรุปให้ผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนาเข้าใจถึงความสำคัญของความร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อการใช้สิทธิได้รู้ตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารฯ ที่มีประสิทธิภาพโดยผ่านการ “ร่วมมือ” เมื่อคนที่ถูกปิดปากพูดไม่ได้แต่สามารถนำพาคนที่ถูกปิดตาเดินไปแสวงหา / ค้นหาข้อมูลข่าวสารได้ทำให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันและการใช้สิทธิได้รู้ตามกฎหมายจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเมื่อทุกคนในสังคม “ร่วมมือกัน”

๑.๔ กิจกรรมเชิงปฏิบัติการและแบ่งประชุมกลุ่มย่อย

ลักษณะของกิจกรรมดำเนินการ โดยวิทยากรให้แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายกรณีศึกษาปัญหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการทราบและวิธีการกระบวนการใช้สิทธิตามกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล โดยให้แต่ละกลุ่มปรึกษาร่วมกันว่า ข้อมูลนั้นอยู่ที่หน่วยงานใดของรัฐ จะใช้สิทธิประเภทใด เขียนแบบฟอร์มอะไร และยื่นที่หน่วยงานใด โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับกรณีศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งข้อมูลอำเภอ และจังหวัดจะเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละเวที ดังนี้

๑. ท่านได้ทราบข่าวสารว่า กระทรวง ประกาศผลการประมูลการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ ในเขตอำเภอ จังหวัด..... ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อท่านไปตรวจดูที่กระทรวงแล้วไม่ปรากฏข้อมูล

๒. ท่านได้ทราบข่าวสารว่า กระทรวง ประกาศอนุญาตให้ บริษัท เอ บี ซี ดี จำกัด (มหาชน) เข้าทำการสำรวจแหล่งแร่ยูเรเนียม ในเขตอำเภอ จังหวัด..... และเมื่อท่านยื่น คำขอข้อมูลข่าวสารไปแล้ว หน่วยงานมีคำสั่งปฏิเสธเพราะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของเอกชนอื่นๆ

๓. ท่านได้ทราบข่าวสารว่า กระทรวง ประกาศแนวเขตเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างรถไฟฟ้ารางคู่ ในเขตอำเภอ..... จังหวัด..... โดยอนุญาตให้บริษัท อี เอฟ จี จำกัด (มหาชน) เข้าสำรวจพื้นที่แนวเขตที่จะเวนคืน

๔. ท่านได้ทราบข่าวสารว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศเขตแนวถนนวงแหวน ตัดใหม่ ในเขตพื้นที่อำเภอ..... จังหวัด..... ท่านได้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสาร แล้วหน่วยงานนั้นไม่จัดหาข้อมูลให้โดยเพิกเฉยมาตลอด

๕. ท่านได้ทราบข่าวสารว่ากระทรวง..... ประกาศจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมผลิตพลาสติกในเขตอำเภอ จังหวัด ท่านขอข้อมูลข่าวสารโดยยื่นคำขอต่อหน่วยงานนั้นแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานแจ้งโดยวาทาว่าไม่มีข้อมูลให้มาโดยตลอด

๖. ท่านได้ทราบว่าคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทรวง จัดตั้งสถานบันเทิงการพนันคาสีโน ในเขตอำเภอ.... จังหวัด..... ท่านได้ขอตรวจดูข้อมูล แต่ไม่ปรากฏข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้กิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนาจะ ได้ทราบทักษะความสามารถของเครือข่ายเกี่ยวกับสิทธิประเภทต่างๆ และลักษณะกระบวนการใช้สิทธิ ตลอดจนความสามารถในการอธิบายและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ

กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ และมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนและเพียงพอของเครือข่าย ผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา โดยสามารถพิจารณาได้จากการเลือกใช้แบบฟอร์ม ที่ถูกต้องกับกรณีศึกษาปัญหา ที่ได้รับมอบหมายในแต่ละกลุ่ม โดยคณะผู้ศึกษาได้ทราบระดับความรู้และความเข้าใจที่เปลี่ยนแปลงไป หลังจากกิจกรรมอบรมและฝึกปฏิบัติ

๒.การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการส่งเสริมสิทธิการได้รู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของประชาชน

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาเสนอให้มีคู่มือกฎหมายข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ และนำเอา เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อมอนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก เป็นต้น มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังนี้รายละเอียดดังนี้

๒.๑ คู่มือกฎหมายข้อมูลข่าวสารฯ

ในส่วนของการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อ ส่งเสริมสิทธิได้รู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพ ด้าน ข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของภาครัฐและภาคประชาชน โดยเน้นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น คณะผู้ศึกษาได้สร้าง “คู่มือพัฒนาเครือข่ายข้อมูลข่าวสารของ ราชการ” ขึ้น โดยจัดทำในลักษณะเป็นคู่มือ “Hand book” ที่มีรูปเล่มสวยงาม พกพาได้สะดวก ทั้งยังจัด รูปเล่มให้มีปฏิทินและสมุดโน้ต สำหรับพกพาเป็นสมุดบันทึกได้อีกด้วย ซึ่งมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระ ความรู้ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เอาไว้หลายส่วน สามารถสรุปองค์ประกอบ ต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของคู่มือทั้งเล่ม ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ส่วนของการทำให้มีลักษณะเป็นสมุดบันทึกสำหรับจดบันทึกปฏิทินการทำงาน หรือ Calendar –schedule

ส่วนที่ ๒ ส่วนของการทำให้เป็นสมุดจดบันทึกแบบพกพาได้สะดวก

ส่วนที่ ๓ ส่วนของการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ ที่สำคัญและจำเป็นต่อการก่อให้เกิด สิทธิได้รู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านข้อมูลข่าวสาร

และความโปร่งใสของภาครัฐและภาคประชาชน โดยเน้นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ และนิยามคำศัพท์ที่สำคัญตามกฎหมาย
๒. แนวคิดของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อประชาชน
๓. สิทธิของประชาชนตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ
๔. ประโยชน์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อประชาชนและส่วนรวม
๕. รวมคำถาม-คำตอบที่สำคัญและพบบ่อยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ประชาชนควรทราบ จำนวน ๑๕ คำถาม
๖. รวมตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐
๗. คำอธิบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

ส่วนที่ ๔ ส่วนของภาคผนวก

รวบรวมตัวอย่างการเขียนคำร้อง แบบคำร้อง และสรุปวิธีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการตามกฎหมายไว้เป็นแผนภูมิขั้นตอน ได้แก่

-แผนภูมิขั้นตอนการให้บริการและการใช้บริการข้อมูลข่าวสาร ณ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ

-แบบคำขอข้อมูลข่าวสาร

-ตัวอย่างการเขียนคำขอข้อมูลข่าวสาร

-ตัวอย่างการเขียนคำร้องเรียน

-ตัวอย่างการเขียนคำอุทธรณ์

-สรุปสาระสำคัญตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย ในหัวข้อดังนี้ (๑) ความหมาย คำสำคัญที่เกี่ยวข้อง (๒) สาระสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ และ (๓) สาระสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ส่วนที่ ๕ ส่วนของการรวบรวมชื่อ ที่อยู่ และการติดต่อ อำนวยข้อมูลข่าวสารของราชการ ของราชการส่วนภูมิภาค

เพื่อประโยชน์ในการติดต่อศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการในภูมิภาคได้โดยง่าย จึงได้รวบรวมชื่อ ที่อยู่ และการติดต่อศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยเน้นที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำจังหวัดของทุกจังหวัดที่มีการจัดเวที และ จังหวัดที่เข้าร่วมเวทีรวมถึงจังหวัดใกล้เคียง โดยแบ่งออกเป็นรายภาคเพื่อการใช้งานได้โดยง่าย

๒.๒ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ สังกมออนไลน์ เฟสบุ๊ก

การนำเอาเครือข่ายสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเครือข่ายข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ถือได้ว่าเป็นการปรับปรุงแบบการทำงานจากเดิมการใช้สิทธิ การส่งเสริมสิทธิ การเข้าถึงข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น จะเข้าถึงได้เฉพาะผู้ทราบถึงสิทธิของตนเองตาม พ.ร.บ. ๒๕๔๐ เท่านั้น ซึ่งประชาชนที่ทราบสิทธิของตนเองนั้นยังมีน้อย และมีจำนวนจำกัด รวมไปถึงความเข้าใจเรื่องสิทธิ ได้รู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนบางครั้งอาจมีความคลาดเคลื่อนทำให้การดำเนินการเข้าถึงข้อมูลไม่ถูกต้อง ดังนั้นเมื่อนำเอาเทคโนโลยีสังคมออนไลน์เข้ามาก็จะส่งผลทำให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงสิทธิการได้รู้ของตนเองตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ว่ามีกี่ประการ และ ทราบถึงกระบวนการใช้สิทธิ รูปแบบการใช้สิทธิ ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้โดย เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลในระหว่างเครือข่ายด้วยกันโดยไม่จำเป็น ที่บุคคลหนึ่งจะต้องไปหาข้อมูลเองทั้งหมด ข้อมูลต่างๆ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้ อันเป็นการทำให้ประชาชนทราบ และเข้าถึงข้อมูลในเรื่องที่ตนเองสนใจหรือต้องการได้มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น และประหยัด เพราะไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการขอข้อมูลด้วยตนเอง อาจมีการให้เครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการขอข้อมูล หรืออาจมีเครือข่ายคนใดที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้ทันที และหากเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยการเข้าถึงข้อมูลของราชการ ก็สามารถสอบถามหน่วยงานซึ่งกำกับดูแลเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทันที ซึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งได้มีการเปิดใช้งาน Facebook และมีเครือข่ายที่เป็นความร่วมมืออยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังสามารถกำหนดปฏิทินกิจกรรมต่างๆล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายได้เข้าถึงกำหนดการ แต่ทั้งนี้การเข้าถึงระบบเครือข่ายออนไลน์อาจมีปัญหาในเรื่องกา ร

เข้าถึงได้ โดยเฉพาะในผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่เป็น รวมไปถึงการขาดความเข้าใจการใช้งาน และพบว่าเขตเมืองจะมีผู้ใช้เครือข่ายเฟสบุ๊คมากกว่าในนอกเขตตัวจังหวัดซึ่งอาจเกิดจากการยังไม่มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมเท่าที่ควรแต่ก็มีเป็นส่วนนี้ อย เนื่องจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายต่างก็มีอีเมล เป็นของตนเองอยู่แล้ว ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลจึงทำได้ไม่ยาก และมีเมนูการใช้งานเป็นภาษาไทยทำให้สะดวก ต่อการเข้าถึง ทั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้ขอประชมติจากผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละเวที และได้จัดทำกลุ่มเครือข่าย กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ค โดยมีชื่อกลุ่มในแต่ละเวทีดังต่อไปนี้

๑. กลุ่ม ร่วมใจ ณ นนท์ + ม.พะเยา (นนทบุรี)
๒. กลุ่ม พุทธโสธร (ฉะเชิงเทรา)
๓. กลุ่ม ทวาราวดี (ปราจีนบุรี)
๔. กลุ่ม ลุ่มเจ้าพระยา (อุทัยธานี)
๕. กลุ่ม นครซากังราว (กำแพงเพชร)
๖. กลุ่ม ฮักเมืองเหนือ (เชียงราย)
๗. กลุ่ม ศรีตรัง (ตรัง)
๘. กลุ่ม สามเหลี่ยมอันดามัน (พังงา)
๙. กลุ่ม สาเกตุน้ำดำ (ร้อยเอ็ด)
๑๐. กลุ่ม โขงชีมูล (อำนาจเจริญ)
๑๑. กลุ่ม ยุวชนข้อมูลข่าวสารจังหวัดพะเยา (พะเยา)

โดยทั้งสิบเอ็ดกลุ่มเบื้องต้นในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกรวมกันทั้งสิ้นในปัจจุบันมี ประมาณสามร้อยคน ในปัจจุบัน

๓. ผลการศึกษาสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชน เกี่ยวกับ สิทธิได้รู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิ ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา สำนวจความคิดเห็นของภาคประชาชนโดยยึดตามวัตถุประสงค์ของโครงการโดยมีประเด็นศึกษาในแต่ละพื้นที่ที่ได้จัดการประชุม / สัมมนาวิทยากรเครือข่ายภาคประชาชนโดยพิจารณาถึงหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ๑) องค์ความรู้ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒) กระบวนการและวิธีการเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการได้รับการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของราชการ
- ๓) ประสิทธิภาพและผลกาดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ. ๒๕๔๐
- ๔) การสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ

โดยคณะผู้ศึกษาพบว่าผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ หลังการจัดเวทีสัมมนาของผู้เข้าร่วมสัมมนา ในทุกภูมิภาคที่ได้ดำเนินการตามโครงการ พัฒนาเครือข่ายการสร้างความเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่เพิ่มมากขึ้นในทุกเวทีที่ได้ดำเนินการตามโครงการฯ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการก่อนการจัดเวที จำแนกตามภาค

ภาค	ค่าเฉลี่ย	SD	สถิติที่ใช้ทดสอบ F	
			ค่าสถิติ	F - prob
เหนือ	๒.๒๘	๐.๙๗๖	๓.๑๒๘	๐.๐๑๕*
ตะวันออก	๒.๓๖	๐.๙๙๘		
กลาง	๒.๕๒	๐.๘๒๐		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๒.๕๘	๑.๐๘๗		
ใต้	๒.๖๘	๐.๖๓๑		

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๑ ผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการก่อนการจัดเวทีด้วยค่าสถิติทดสอบเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA)

ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า มีประชาชนอย่างน้อย ๒ ภาคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการก่อนการจัดตั้งเวทีแตกต่างกัน

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของตุ๊กกี (Tukey) พบว่า ประชาชนในภาคเหนือมีความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ ก่อนการจัดเวทีแตกต่างจากประชาชนในภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในภาคใต้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าภาคเหนือโดยเฉลี่ย ๐.๔๐ คะแนน ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชนในภาคอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงผลต่างคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยของประชาชนในแต่ละภาค และผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการก่อนการจัดเวที จำแนกตามภาค

ผลต่างค่าเฉลี่ย	เหนือ	ตะวันออก	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
เหนือ	-	-๐.๐๘	-๐.๒๔	-๐.๓๑	-๐.๔๐*
ตะวันออก	-	-	-๐.๑๖	-๐.๒๓	-๐.๓๒
กลาง	-	-	-	-๐.๐๖	-๐.๑๖
ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-	-	-	-๐.๑๖
ใต้	-	-	-	-	-

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๓ แสดงผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ หลังการจัดเวที จำแนกตามภาค

ภาค	ค่าเฉลี่ย	SD	สถิติที่ใช้ทดสอบ F	
			ค่าสถิติ	F - prob
เหนือ	๓.๗๖	๐.๘๗๐	๒.๕๕๖	๐.๐๓๘*
ตะวันออก	๓.๘๒	๐.๖๘๖		
กลาง	๓.๖๕	๐.๖๖๗		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๓.๕๘	๐.๙๑๔		
ใต้	๓.๙๕	๐.๖๑๑		

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๓ ผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดเวทีด้วยค่าสถิติทดสอบเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า มีประชาชนอย่างน้อย ๒ ภาคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดตั้งเวทีแตกต่างกัน

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของตุ๊กกี (Tukey) พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดเวทีแตกต่างจากประชาชนในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในภาคใต้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ย ๐.๓๖ คะแนน ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชนในภาคอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงผลต่างคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยของประชาชนในแต่ละภาค และผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดเวที จำแนกตามภาค

ผลต่างค่าเฉลี่ย	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้
เหนือ	-	-๐.๐๖	๐.๑๐	๐.๑๗	-๐.๑๙
ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-	๐.๑๖	๐.๒๓	-๐.๑๓
กลาง	-	-	-	๐.๐๗	-๐.๒๙
ตะวันออก	-	-	-	-	-๐.๓๖*
ใต้	-	-	-	-	-

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลการศึกษาสัมภาษณ์ความคิดเห็นของภาคประชาชน เกี่ยวกับกา~~ง~~รู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น การให้ความรู้และฝึกภาคปฏิบัติแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของประชาชน ซึ่งเห็นได้จากค่าคะแนนภายหลังการจัดสัมมนาที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนได้รับการฝึกอบรมจากเวทีสัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนามีความพึงพอใจในระดับมากต่อการดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน

ตารางที่ ๕ แสดงผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ
ราชการก่อนการจัดเวที จำแนกตามรายเวที

ภาค	ค่าเฉลี่ย	SD	สถิติที่ใช้ทดสอบ F	
			ค่าสถิติ	F - prob
กำแพงเพชร	๒.๔๕	๐.๙๓๘	๒.๓๑๕	๐.๐๑๒*
เชียงราย	๑.๙๕	๑.๑๖๕		
พะเยา	๒.๓๕	๐.๘๖๓		
ฉะเชิงเทรา	๒.๒๙	๑.๐๑๖		
ปราจีนบุรี	๒.๕๓	๐.๙๖๐		
อำนาจเจริญ	๒.๕๖	๑.๐๔๗		
ร้อยเอ็ด	๒.๖๒	๑.๑๗๒		
นนทบุรี	๒.๓๗	๐.๗๖๗		
อุทัยธานี	๒.๗๓	๐.๘๖๑		
ตรัง	๒.๕๘	๐.๕๙๖		
พังงา	๒.๘๕	๐.๖๖๔		

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๕ ผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ
ราชการก่อนการจัดเวทีด้วยค่าสถิติทดสอบเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA)
ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า มีประชาชนอย่างน้อย ๒ เวทีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูล
ข่าวสารของราชการก่อนการจัดตั้งเวทีแตกต่างกัน

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของตุ๊กกี (Tukey) พบว่า ประชาชนในเวทีจังหวัดเชียงรายมี
ความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ ก่อนการจัดเวทีแตกต่างเวทีจังหวัด
อำนาจเจริญและเวทีจังหวัดพังงาอย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในเวทีจังหวัดอำนาจเจริญมีความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าเวทีจังหวัดเชียงรายโดยเฉลี่ย ๐.๖๑ คะแนน และ
ประชาชนในเวทีจังหวัดพังงามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าเวที

จังหวัดเชียงรายโดยเฉลี่ย ๐.๙๐ คะแนน ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ
ของประชาชนในภาคอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ
ราชการหลังการจัดเวที จำแนกตามรายเวที

ภาค	ค่าเฉลี่ย	SD	สถิติที่ใช้ทดสอบ F	
			ค่าสถิติ	F - prob
กำแพงเพชร	๓.๗๖	๑.๐๕๒	๓.๘๕๑	๐.๐๐๐*
เชียงราย	๓.๔๒	๑.๐๔๗		
พะเยา	๓.๙๑	๐.๖๐๔		
ฉะเชิงเทรา	๓.๘๐	๐.๖๒๐		
ปราจีนบุรี	๓.๘๕	๐.๘๒๗		
อำนาจเจริญ	๓.๓๗	๐.๙๕๓		
ร้อยเอ็ด	๓.๙๔	๐.๗๒๒		
นนทบุรี	๓.๕๓	๐.๖๒๕		
อุทัยธานี	๓.๗๙	๐.๖๙๘		
ตรัง	๓.๘๖	๐.๖๐๙		
พังงา	๔.๑๐	๐.๕๙๕		

* หมายถึง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๖ ผลการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ
ราชการหลังการจัดเวทีด้วยค่าสถิติทดสอบเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (ANOVA)
ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า มีประชาชนอย่างน้อย ๒ เวทีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูล
ข่าวสารของราชการหลังการจัดตั้งเวทีแตกต่างกัน

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของตุ๊กกี (Tukey) พบว่า ประชาชนในเวทีจังหวัดเชียงรายมี
ความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดเวทีแตกต่างเวทีจังหวัด
พังงาอย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในเวทีจังหวัดพังงามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
ของราชการมากกว่าเวทีจังหวัดเชียงรายโดยเฉลี่ย ๐.๖๘ คะแนน

นอกจากนี้ยัง พบว่า ประชาชนในเวทีจังหวัดอำนาจเจริญมีความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการหลังการจัดเวทีแตกต่างเวทีจังหวัดร้อยเอ็ดและเวทีจังหวัดพังงาย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในเวทีจังหวัดร้อยเอ็ดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าเวทีจังหวัดอำนาจเจริญโดยเฉลี่ย ๐.๕๗ คะแนน และประชาชนของเวทีจังหวัดพะเยามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าเวทีจังหวัดอำนาจโดยเฉลี่ย ๐.๕๔ คะแนน ส่วนประชาชนในเวทีจังหวัดพังงามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากกว่าเวทีจังหวัดอำนาจเจริญโดยเฉลี่ย ๐.๗๓ คะแนน ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชนในภาคอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลการศึกษาสารวจความคิดเห็นของภาคประชาชน เกี่ยวกับสิทธิได้รู้ การเข้าถึง และการใช้สิทธิประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีต่อพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น การให้ความรู้และฝึกภาคปฏิบัติแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของประชาชน ซึ่งเห็นได้จากค่าคะแนนภายหลังการจัดสัมมนาที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนได้รับการฝึกอบรมจากเวทีสัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนามีความพึงพอใจในระดับมากต่อการดำเนินการจัดทำโครงการ พัฒนาเครือข่ายการสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน

๔. ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการดำเนินโครงการวิจัย “โครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และการส่งเสริมสิทธิการได้รู้ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสารของประชาชน สามารถสรุปวิเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

๑. คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า กระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ ควรมุ่งเน้นที่ “การสร้างความร่วมมือ ” และ “การเรียนรู้ร่วมกัน ” ระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคประชาชน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ควรจะต้องให้มีการผสมผสานผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มาจากหลากหลายเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการแบบเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้ภาครัฐและภาคประชาชนมี “สำนึกร่วมกัน” มากขึ้น ในการปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะเมื่อประชาชนขอใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

กระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ ต่างๆ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ “สิทธิ” ของประชาชน และ “หน้าที่” ของหน่วยงานของรัฐ ควรจะต้องเป็น “กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน” ไม่ควรแยกส่วนเหมือนในอดีตที่ต่างฝ่ายต่างปฏิบัติต่างยึดถือความรู้ความเข้าใจเฉพาะส่วนของตนเอง ทั้งๆ ที่กฎหมายที่ใช้บังคับเป็นเรื่องเดียวกัน กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันนี้เป็นการทำให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคประชาชนได้สร้าง “สำนึกร่วมกัน” ต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จะทำให้เกิดความ “ร่วมมือ” ในการให้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่ถูกต้องแก่ภาคประชาชนมากขึ้น และนำไปสู่ปรัชญาที่ว่า “รัฐรู้อะไร ประชาชนต้องรู้อย่างนั้น”

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ ภายใต้โครงการวิจัยนี้สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับ “สิทธิ” ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ โดยเฉพาะ “สิทธิได้รู้ โดยการขอ” “สิทธิร้องเรียน” และสิทธิอุทธรณ์” เนื่องจากผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนามีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้าร่วมการประชุมที่มาจากหน่วยงานภาคประชาชนซึ่งยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ แต่เมื่อเครือข่ายหน่วยงานภาคประชาชนได้มาพบปะพูดคุยเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายอยู่แล้วประกอบกับได้รับฟังการบรรยายเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ มากขึ้นทำให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยการ “ช่วยเหลือ” เกิดขึ้นได้ง่ายและสะดวกขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดลองการใช้สิทธิโดยการใช้แบบฟอร์มเอกสารต่างๆ หลายกลุ่มตัวอย่างได้แสดงให้เห็นว่าเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้นกับกรณีที่จะต้องใช้สิทธิประเภทใด โดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้เข้าร่วมการประชุมสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้น กระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจลักษณะนี้ทำให้เกิด “ความร่วมมือ” ระหว่างเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนมากขึ้น

๒. คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรจัดทำ “แบบ” คำร้องเรียนที่ระบุชัดเจนให้ยื่นต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และจัดทำ “แบบ” คำอุทธรณ์ที่ระบุชัดเจนให้ยื่นต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล และทำการเผยแพร่แบบดังกล่าวไปยังศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ และเครือข่ายข้อมูลข่าวสารของราชการทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต่อไป

อีกทั้ง คณะผู้ศึกษาเห็นควรว่าการสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการใช้สิทธิร้องเรียนและสิทธิอุทธรณ์ เนื่องจากจะทำให้เกิดประสิทธิภาพทั้งด้านเนื้อหาและเวลาต่อการดำเนินการตามกฎหมายและการใช้สิทธิของประชาชน ความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับการยื่นเรื่องร้องเรียน และการยื่นเรื่องอุทธรณ์จะทำให้เกิดภาระต่อสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะต้องเข้าไปกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายเมื่อเกิดกรณีร้องเรียนต่างๆ ที่เรื่องเหล่านั้นอาจเป็นกรณีการใช้สิทธิอุทธรณ์ การสร้างความชัดเจนนี้อาจดำเนินการได้โดยการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายมาตรา ๑๘ ที่ให้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการแต่ให้ยื่นต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดเช่นว่านั้นทำให้เกิดความสับสนได้ว่าคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องการใช้สิทธิร้องเรียนตามมาตรา ๑๓ และสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๘ ทั้งนี้ จากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในโครงการวิจัยครั้งนี้ พบว่าเครือข่ายประชาชนหรือแม้แต่เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐมีความเข้าใจต่อสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อยู่บางส่วน โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับ “สิทธิร้องเรียน” และ “สิทธิอุทธรณ์” ซึ่งมีความใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเครือข่ายภาคประชาชนจะมีความเคยชินกับคำว่า “ร้องเรียน” เมื่อเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่เอาใจใส่ดูแลตามที่ประชาชนร้องขอ นอกจากนั้นผู้เข้าร่วมการประชุมบางคนยังมีความเข้าใจว่าจะต้อง “ร้องเรียน” ก่อน แล้วจึงใช้สิทธิ “อุทธรณ์” ซึ่งสาเหตุที่เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนนี้เกิดจากความไม่รู้กระบวนการที่ชัดเจนและเกิดจากความเคยชินอย่างหนึ่ง ดังนั้น คณะผู้ดำเนินงานวิจัยจึงได้พยายามเสริมสร้างการเรียนรู้โดยการสร้างความชัดเจนกรณีที่จะต้องเลือกใช้สิทธิร้องเรียนหรือสิทธิอุทธรณ์ โดยการอธิบายเพิ่มเติม กล่าวคือ

การใช้ “สิทธิร้องเรียน” จะเกิดขึ้นเมื่อ “หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย” หรือ “ปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูลโดยไม่มีเหตุผล”

ส่วนกรณีการใช้ “สิทธิอุทธรณ์” จะเกิดขึ้นเมื่อ “หน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารโดยมีเหตุผลหรือไม่ก็ตาม”

นอกจากนี้การใช้สิทธิร้องเรียนและสิทธิอุทธรณ์ ทั้งเครือข่ายภาคประชาชนหรือแม้แต่เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการยื่นคำขอใช้สิทธิไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวคือ ยังเข้าใจว่าการร้องเรียนจะต้องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลข่าวสาร ส่วนการอุทธรณ์ จะต้องอุทธรณ์ไปยัง คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในเบื้องต้นคณะผู้ศึกษาได้สร้างกระบวนการ เรียนรู้ให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยกำหนดเน้นย้ำใน “กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ” ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ในแต่ละกลุ่มเลือกใช้ “สิทธิร้องเรียน ” จะต้องร้องเรียนไปยัง “คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ” ส่วนการใช้สิทธิ “อุทธรณ์ ” จะต้องยื่นคำอุทธรณ์ไปยัง “คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ” ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมบางกลุ่มปรึกษาหารือกันใหม่และแก้ไขเอกสารคำขอแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓. คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรจัดสร้างแหล่งเรียนรู้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการในชุมชน โดยการให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและดำเนินงาน โดยการสนับสนุนของสำนักงาน คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) ซึ่งสามารถสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน สนับสนุนเอกสารเผยแพร่ความรู้ในลักษณะ “คู่มือ” และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ เพื่อ เรียนรู้ประโยชน์และสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ .ศ. ๒๕๔๐ อีกทั้ง สนับสนุนให้ ชุมชนเครือข่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยให้ชุมชนเครือข่ายเป็น “ผู้ช่วย” ในการกำกับดูแลศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการในแต่ละพื้นที่ซึ่ง จะเป็นการลดภาระและเสริมสร้างกำลังของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) ได้ด้วย ทั้งนี้ จากกระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจภายใต้โครงการวิจัยนี้ ได้นำผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาเข้าสู่กระบวนการสร้างความ “เข้าใจ ” ร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ภายใต้ “ความร่วมมือ ” ระหว่างเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาคประชาชน ความเข้าใจที่ตรงกันนี้เกิดขึ้นได้โดยการใช้สิทธิ ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ .ศ. ๒๕๔๐ โดยเฉพาะเมื่อมีการใช้สิทธิได้รู้โดยการขอ ข้อมูล ข่าวสาร และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐในการพิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสาร ความเข้าใจที่ตรงกัน นี้สามารถนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นด้านข้อมูลข่าวสารและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐได้ เพราะเมื่อ ประชาชนทราบถึงสิทธิของตนเองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการแล้วก็จะเกิดกระบวนการ ตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐอยู่เสมอโดยการใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

๔. คณะผู้ศึกษา ขอเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการพิจารณานำเอา เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรับรู้ และใช้สังคมออนไลน์ เป็นตัวช่วยในการสร้างเครือข่ายฯ ให้ขยายตัวไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในเบื้องต้นนี้หากสำนักงานคณะกรรมการ

ข้อมูลข่าวสารของราชการได้เริ่มให้ข้อมูล ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่องแล้ว สมาชิกเหล่านั้นจึงเป็นบุคลากรที่สำคัญในการช่วยขยายความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการแก่คนในสังคมทั้งออนไลน์และสังคมของประชาชนทั่วไปได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะจากการดำเนินการตามโครงการฯ คณะผู้ศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเว็บไซต์สังคมออนไลน์ โดยเฉพาะ facebook สามารถช่วยให้การเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการโดยภาคประชาชนง่ายมากขึ้น เห็นได้จากการที่มีการเริ่มต้นสร้างเครือข่ายวิทยากรข้อมูลข่าวสารของราชการในกลุ่มเล็กๆ ของ facebook ในปัจจุบันกลุ่มเครือข่ายนั้นได้มีการขยายตัวมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มมากกว่าสามร้อยคน

๕. คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสามารถ ประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคต่างๆ ให้เป็นศูนย์กลางในการกระจายข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ หรือจัดรวมข้อมูลให้แก่เครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ แม้กระทั่งอาจมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการใช้ การคำนึงถึงประโยชน์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอย่างนี้ อยุ่ยนิตินักศึกษาที่อยู่ในสถาบันต่างๆ ทั่วประเทศจะเป็นกลไกสำคัญในการเผยแพร่สิทธิ ประโยชน์ต่างๆของกฎหมายข้อมูลข่าวสารไปยังภาคประชาชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น